

Siri Østli

Valoa **JOULUKUUSSA**

BÄZAR

Ensimmäinen painos

Bazar Kustannus
www.bazarkustannus.fi

Suomentanut Heli Ikäheimo
Norjankielinen alkuteos *Et lys i desember*
Copyright © CAPPELEN DAMM AS 2024
Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

ISBN 978-952-403-929-1

Taitto Jukka Iivarinen / Taittopalvelu Vitale
Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:
tuotevastuu@bazarkustannus.fi

”En tajua, miksi meidän pitää aina mennä junalla”, Iben valitti. ”Se on aina myöhässä. Ei nettiä. Bussi on parempi. Kukaan, jonka tunnen, ei matkusta junalla.”

Hän näpytteli salamannopeasti peukaloillaan ennen kuin viskasi kännykkänsä viereiselle istuimelle ja laushti kovaan ääneen: ”Paska netti!”

”Se ei ole kovin hyvä.” Kristi oli samaa mieltä.

”Ei kovin hyvä?” Iben huudahti. ”Se on ihan paska! Junassa on aina!”

Kristi oli aikeissa tähdentää junan hyviä puolia. Se on ympäristöystävällinen, hän oli ajatellut sanoa. Ja junassa voi lukea. Mutta hän oli voipunut äidin luona vietetyn raskaan viikonlopun jäljiltä eikä jaksanut sen lisäksi vielä riidellä juuri teini-ikään ehtineen kanssa. Teini ei kuitenkaan luovuttanut.

”Kukaan, jonka tunnen, ei matkusta junalla – he ajavat autolla! Eivät junalla, joka pysähtyy... Guttutaravikassa. Kukaan ei asu Gutturutavikassa, mutta onko sillä väliä? Ihan paska homma!”

”Gutturatravikassa?”

”Guruttuttavikassa”, Iben sanoi vakuuttavasti. ”Niinhän minä sanoin. Sitä paitsi *sinun kullallasi*, äiti, on auto, olisimme

voineet ottaa sen. Se on sentään auto! Vaikka paska auto onkin!”

Kristi jätti sanomatta, että Tobias oli luopunut autostaan, koska se ei ollut ympäristöystävällinen. Hän ei sanonut sitä-kään, että olemassa oli itse asiassa muitakin adjektiiveja kuin ”paska”, vaikka mieli olisi tehnyt. Sen sijaan hän tuijotti ulos.

Kello oli vasta neljä, mutta marraskuun pimeys lankesi raskaana junan ikkunan takana. Aika ajoin ohi vilahteli talorykelmiä, taloja joiden ikkunat ja ulkolyhdyt loistivat ilta-hämärissä, ja sitten metsä sai taas vallan. Tänä iltapäivänä Kristi olisi halunnut asua jossain noista pienistä, turvallisen näköisistä taloista, ehkä kanojen ja kissan ja jonkun sellaisen kanssa, joka antoi hänelle kuumaa kaakaota. Tai keittoa.

Toive huolenpidosta ilmoitti itsestään joka kerta, kun hän oli käynyt lapsuudenkodissaan. Hän kaipasi jotakuta, joka välitti ja sanoi asioita kuten: *Istuhan alas lepäämään ja Älä huoli, kyllä se siitää.*

Useimmat, hän ajatteli, menevät äitinsä luokse ja saavat huolenpitoa ja lihapullia, ja sitten he saavat kuulla, etteivät syö riittävästi. Mutta ei minun äitini luona! *Luulin että olisit hoksannut, että sinun pitää jättää jälkiruoka väliin, äiti sanoo ja nyrpistää nenäänsä. Ja onpa harmi, että olet perinyt anoppini ihon. Hänen hiuksensa harmaantuivat nopeasti, sellainen on luultavasti periytyvää. Sinun pitäisi pitää itsestäsi parempaa huolta. Juotko sinä paljon? Alkoholilla on kuivattava vaikutus ihoon.*

Kristi liu’utti sormia poskeaan pitkin. Oliko se ryppyisempi kuin hänen ikäisillään naisilla yleensä? Hänellä ei ollut tapana ajatella itseään pulskanpuoleisena, epäonnistuneena naisena, joka eli huikentelevaista elämää, paitsi silloin kun oli käynyt sukuloimassa.

Äiti ei ollut koskaan antanut hänelle anteeksi sitä, että hän oli muuttanut, että hän ei ollut valinnut *kunniallista ammattia, jossa olisit voinut tienata riittävästi ja hankkia kelvollisen asunnon, ja ehkä saanut kunnollisen miehenkin, niin kuin sisaresi. Vildellä on ihastuttava koti, varma työpaikka, eläkesäästöjä, kaksi suloista, hyvin hoidettua tytärtä, kotiapulainen ja aviomies. Sinulla sitä vastoin...*

(Äiti ei sanonut tätä kaikkea, mutta Kristi tiesi hyvin, mitä hän tarkoitti.)

”Tosiasiaa hän ei ole antanut minulle anteeksi sitä, että synnyin”, hän mutisi.

”Puhut taas itseksesi”, Iben huomautti. Hän näpyytti uudelleen puhelintaan, kunnes nakkasi sen jälleen naapuristuimelle. ”Ihan paska netti!”

”Ota keksi”, Kristi sanoi ja hymyili sovinnollisesti. ”Suklaiset ovat parhaita.”

”Minusta tulee lihava.”

Mutta Iben otti kuitenkin keksin.

”Minun ei olisi tarvinnut lähteä mukaan”, hän sanoi jäsittyään keksin loppuun. Pikkuleipä ei ollut auttanut mielialaan. ”Junamatka on tylsä, isoäiti on nyrpeä ja tytöt puhuvat vain ihmisistä, joita en tunne.”

”Ai?”

”Whatever”, Iben sanoi. ”Ei minua muutenkaan kiinnostaa tutustua heidän snobikavereihinsa. He ratsastavat.”

”Kiinnostaisiko sinua ratsastaa?” Kristi kysyi hiukan huolissaan. Pääsikö kaupungissa ratsastamaan? Ja miten paljon se maksoi?

”Ei”, Iben sanoi, ja Kristi katsoi häntä levottomana. Serkut eivät olleet aina mukavia Ibenille, ainakaan nyt kun

olivat tulleet teini-ikään. He kiinnittivät huomiota siihen, että Ibenin kännykkä oli *ancient* (selvästikin muotisana pikkukaupungissa), että hänen vaatteensa olivat väärää merkkiä ja että Ibenin rakastamat Doc Martensit olivat ihan *out* – kaikkihan sen tiesivät. Ja *ancient*.

Kristi huokaisi. Hän kaipasi isää. Kaikki olisi ollut toisin, jos isä olisi pysynyt elossa, hän ajatteli.

Kristi ja isä olivat olleet hyvin läheisiä. Isä oli ollut *hänen*, kun taas Vilde oli äidin suosikki. Ja se oli ollut ihan ok.

Ainakin melkein.

Mutta isä kuoli äkillisesti, kun Kristi oli teini-iässä. Kun hän nyt muisteli tuota aikaa, hän ei muistanut mitään yksityiskohtia, vain sen, miten synkäksi kaikki muuttui. Hän oli joutunut eksyksiin ja reagoinut kaikin tavoin, joita teini-ikäinen saattoi keksiä, ja jopa uneliaassa pikkukaupungissa niitä saattoi keksiä melkoisesti.

Nyt kun Iben alkoi tulla teini-ikään, Kristi ymmärsi paremmin äitiään. Se ei ollut varmasti ollut helppoa. Äiti oli joutunut selviytymään sekä aviomiehensä menetyksestä että kapinoivasta tyttärestä, joka saattoi tulla illalla kotiin aggressiivisena, humalassa ja aivan liian suurilla moottoripyörillä ajavien, arvelutavien poikien kyyditsemänä. Usein kaikkea samaan aikaan.

Mutta siitä oli jo melkein kolmekymmentä vuotta! Silti vanhat roolit putkahtivat jostain pintaan nyt kotimatalla. Kristi oli vastuuton, äiti tuomitseva ja Vilde moitteeton. Kristi arveli, että ainoa roolissaan viihtyvä oli Vilde.

Entä ne suitut serkut? Sillä Iben parasta tuli lähinnä Kristin reinkarnaatio.

Pyyhi nenäanalusesi, Iben. Eikö sinulla ole muita jalkineita? Ja vaihda sukat, sinulla on toisessa jalassa punainen ja toisessa

vihreä. Katso Celineä, hänellä on ihan samanlaiset sukat kummassakin jalassa. Ja vieläpä puhtaat.

”Serkut ovat vain typeriä”, Iben sanoi nyt. Sitten hän lisäsi mieteliäästi: ”Mutta miksi meidän pitää mennä sinne? Mummi ei vaikuta pitävän siitä, että me tullaan.”

Ei, Kristi ajatteli. Iben oli oikeassa. Mutta jos he eivät menisi, sekin olisi väärin. Ja oli tärkeää, että Iben tutustui perheeseen, eikö vain? Perhe ei ollut suuri – vain mummi, Vilde ja hänen miehensä. Ja tietysti ne kaksi snobia paskaserkkua.

Kristi otti esiin neuletyönsä ja torui itseään. Siskontytöt eivät olleet mitään paskiaisia, he olivat teinejä. Ja jos hän jotain tiesi, niin sen, että teinit osasivat olla sietämättömiä.

Syistä, joita hän ei itsekään täysin ymmärtänyt, hän raahasi vastahakoisen Ibenin kerran kuussa maalle toivoen aina vain, että tällä kertaa vierailu sujuisi mukavasti. Vielä niin ei ollut käynyt. Kyläilyt saivat Kristin onnettomaksi ja Ibenin kärttyisäksi ja hankalaksi, joten joka kerta Kristi ajatteli, ettei heidän olisi pakko lähteä seuraavassa kuussa. Mutta sitten äiti soitti ja valitti, että Kristi kävi liian harvoin, että hänellä oli heitä ikävä, ja toivo virisi jälleen. Ensi kerralla he selviäisivät siitä!

Kristi neuloi neulomistaan, enimmäkseen siksi, että jatkuva kahden oikean ja kahden nurjan toistuminen oli rauhoittavaa. Jotkut harrastivat meditointia, Kristi neulomista.

”Nyt me ei mennä sinne jouluksi”, Iben sanoi ja otti vielä yhden keksin. ”Mummi ja muut ovat menossa Gran Canarialle! Miksei me lähdetä mukaan? Tästä tulee ensimmäinen jouluku ilman heitä.”

”Meitä ei ole pyydetty”, Kristi huomautti. ”Vilde sen maksaa, myös äidin puolesta. Ja sinähän et halua käydä heidän luonaan!”

”Niin, mutta Gran Canaria! Aurinkoa ja uiskentelua! Olisin voinut ruskettua! Eikä me olla ikinä vietetty joulua ilman mummia ja muita.”

”Me voimme viettää mukavan joulun kotona”, Kristi totesi.

”Ja sitten tulee varmaan Tobias, joka ei syö muuta kuin linssejä”, Iben jatkoi niin kuin se olisi ratkaissut asian. ”Mutta se riisivanukas voidaan ainakin jättää pois. Se on kaikkein öklöintä!”

”Ei Tobias pelkkiä linssejä syö”, Kristi sanoi epäröiden, sillä Tobias tosiaan söi todella paljon linssejä. Tämä oli kiinnostunut eläinten hyvinvoinnista, ja se oli erinomainen piirre, mutta ehkei sentään jouluaattona?

”Uskon, että jouluaatostamme tulee upea!” hän sanoi. ”Ja meillä täytyy olla riisivanukasta, koska muuten joulu ei minus- ta joulu olekaan. Mutta voi meillä olla muutakin. Hedelmä- salaattia tai kakkua esimerkiksi, haluaisitko?”

”Whatever”, Iben vastasi, sillä niin hän oli viime aikoina alkanut vastata. Hän kääntyi takaisin kännykkänsä puoleen. Netti oli edelleen surkea, mikä ei nostanut mielialaa. Hän sanoi syyttävään sävyyn: ”Josefine saa jouluna uuden iPhoneen. Ja uuden untuvatakin.”

Kristi piti suunsa supussa, koska ei ollut mitään sanottavaa. Hänellä ei ollut missään tapauksessa varaa kumpaankaan.

Ibenin teinikapinointi oli tullut Kristille yllätyksenä. Hän muisti yhtenä iltana halanneensa lempeää ja tyytyväisen oloista tytärtä, ja kun hän seuraavana aamuna nousi sängys- tä, aamupalapöydässä istui raivoisa teinihirviö, joka kieltäytyi syömästä.

”Etkö tiedä, että leipä on pahinta mitä voi suuhunsa panna!” hirviö pauhasi ja vaati aamiaiseksi avokado-porkkana-smoothieta. Kristi, jolla ei ollut avokadoa eikä tehosekoitinta ja joka siihen aikaan todella uskoi, että tyttären saisi lepyteltä, oli ostanut molemmat.

Se ei auttanut. *Oh my god, äiti – avokadossa on tuhat kaloria! Ymmärrän kyllä, ettet välitä siitä, mutta minä en ole vanha ja minulle on tosiaankin tärkeää, että näytän hyvältä. Ajattelitko tuhota minun elämäni ihan totaalisesti!*

Mutta sitten – aina silloin tällöin – luottavainen lapsi nosti jälleen päätään. Kuten nyt, kun he laskeutuivat keskusrautatieaseman portaita kummankin pää junamatkan jäljiltä suhisten ja Kristi tunsi tyttären käden tarttuvan häntä varovasti käsivarresta. ”Ymmärrän siis, etten voi saada iPhonea, äiti.”

”Hieno homma. Koska minulla ei ole varaa. Tiedät...”

”Juu, tiedän kyllä. Siinä on vain se, että Josefine... Mutta Josefinen äiti on rasittava, hän nalkuttaa kaikesta mahdollisesta.”

Kristi nyökkäsi kiittolisena ruusuista, jos niistä nyt oli kyse.

Sitä kesti siihen asti, kun Iben sanoi: ”Mutta hänellä on kuitenkin cooleja merkkivaatteita. Ei sellaisia itse ommeltuja niin kuin sinulla. Hänellä on kunnon työpaikkakin eikä mikään katutasen romukauppa. Mathilde & minä – tyhmä nimi!”

”Ei se mikään romukauppa ole, eikä se ole tyhmä nimi”, Kristi sanoi narkästyneenä. ”Ja se on sinun syytäsi, sinä sitä vaadit. Sinä siinä olet se *minä*.”

”Olin kolme. Ei kolmevuotiaan anneta päättää nimiä.”

”Jos kolmevuotias huutaa riittävän kovaa, niin kyllä annetaan.”

Iben mutisi jotain käsittämätöntä, ja Kristi jatkoi: ”Se on kunnollinen ja hieno kauppa. Siitä on kerrottu jopa lehdessä! Siitä oli lehdessä oikein mukava juttu.”

Kristi oli hyvin ylpeä kaupasta, ja johonkin rajat oli asetettava teinikapinassakin.

”Ja se maksaa kaiken, joten älä puhu siitä rumasti”, hän lopetti.

”Äiti hei, ei sillä ole tunteita, eikä se maksa ainakaan iPhonea! Mutta okei, se on kunnollinen ja hieno kauppa, ja olemme siitä kovin onnellisia. Se on vain vähän niin kuin *liikaa!*”

Talo, jonka ensimmäisessä kerroksessa kauppa oli, otti heidät vastaan ikkunat pimeinä ja torjuvina ja raa'alla koleudella, jonka sai aikaan keittiön ikkunan takana harmaan jäätyneenä näkyvä joki (ja se, että Kristi oli unohtanut laittaa lämmöt päälle). Vajaan puolen tunnin ajan he kuljeskelivat ympäriinsä yhteenkuuluvuutta tuntien. Kristi keitti teevettä ja sulloi puita valurautaiseen uuniin sillä aikaa, kun Iben koetti houkutella äreän kissan esiin sen tavanomaiselta murjotuspaikalta komerosta. Topsy-kissa loukkaantui aina kun he olivat poissa pidempään kuin pari tuntia, ja sen lepyttelyyn kului aikaa. Lopulta Iben antoi periksi: hän silitti Topsyä ja meni sitten tarkistamaan, oliko jääkaapissa mitään (ei ollut). Talossa vallitsi rauha ja sopusointu, kunnes Iben näki ohi kulkiessaan itsensä käytävän peilistä. Se muistutti häntä siitä, että hän oli itse asiassa äreä, että hän oli itse asiassa teini-ikäinen, että hänelle oli itse asiassa tulossa finni ja että hän itse asiassa – itse asiassa! – olisi voinut olla jossain ihan muualla.

”Olisin esimerkiksi”, hän sanoi kalsealla äänellä samalla kun näpelöi koko ajan finniä, ”voinut *itse asiassa* olla Josefinen luona. Hänellä on lattialämmitys! Ja 8G!”

”8G? Nyt puhut pötyä”, Kristi sanoi ja puhalsi teetä, joka oli vihreää ja terveellistä eikä siinä ollut hunajaa eikä maitoa, koska hän oli unohtanut ostaa niitä. Oliko 8G olemassa, ja siinä tapauksessa – kuinka paljon se maksoi?

Kristin teki mieli sanoa: *Älä näpelöi finniä, älä näpelöi, se vain pahenee*, mutta siitä ei ollut koskaan apua. Se ei auttanut kehenkään, iästä viis. Hän katsoi sen sijaan ulos ikkunasta, lunta joka pyörteili katulampun valossa ja kiiltävää joulutähtä naapurin ikkunassa. Kristi huokaisi: siinä oli vielä yksi syy ärsyntyä.

Miksi tuo kopea naapuri oli ripustanut joulutähden? Ihanko vain ollakseen ensimmäinen? Kohta kauppakamarilta tulisi varmaan vaatimus, että Mathilde & minä pitäisi koristella jouluasuun, jotta kadusta tulisi mahdollisimman jouluiinen. Toisin kuin Iben, Kristi rakasti joulua, mutta ei sen nyt tarvinnut alkaa! Eilen jouluun oli ollut vielä pitkä aika eikä jouluvaloja ollut näkynyt missään. Sitten hän oli kääntänyt hetkeksi katseensa, ja yhtäkkiä joulu jyskytti jo ovea vaatien lahjoja ja koristeita ja ruokaa ja *hyggeä*!

Hän ei ollut valmis, ei vielä. Hänellä oli aivan liian paljon tehtävää! Sitä ei olisi ehkä uskonut, että pieni kodikas puoti, jossa myytiin (muun muassa) mattoja, lamppuja, tuoksyknynttilöitä, kimonoja, peilejä ja mekkoja, oli ollut helppo organisoida. Täällä oli todella paljon erilaisia tavaroita, mutta he olivat suoriutuneet siitä hienosti!

Heillä oli sellainen järjestys, että Kristi oli päävastuussa esillepanosta ja hankinnasta ja Mathilde kirjanpidosta. He molemmat olivat hoitaneet myyntiä.

Se oli toiminut ihan hyvin, Mathilde oli kauppatieteiden kandi, ja hän nautti siitä, että sai pitää kaikenlaiset alviin ja

muihin veroihin ja maksuihin liittyvät lomakkeet järjestyksessä. Kristi oli mielihyvin luovuttanut sen hänen hoiviinsa.

He olivat olleet ystäviä ja yhteistyökumppaneita noin kymmenen vuoden ajan. Mutta sitten Jonas oli ilmaantunut kuvioihin pursuten charmia ja suostuttelutaitoja. Mathilde, joka kulki tavallisesti jokasääntämissä ja lenkkareissa, oli osoittautunut varsinaiseksi bridezillaksi. Hän katosi hääpukukuplaan (merenneito, prinsessa vai romanttisen boheemi?), ja pitäisikö hääteeman olla vaaleanpunainen, kulta vai hopea? Entäpä sitten kakku? Neljä kerrosta vaiko vain kolme? Viisi? (Mathilde päätyi viiden kannalle.)

Kristi oli tuskin tunnistaa tavallisesti niin järkevää ja tunnellista Mathildea. Tämä uskoutui Kristille ja kertoi olevansa ensi kertaa elämässään onnellinen.

”En tiennyt, että tällaisia tunteita voi ollakaan”, Mathilde oli sanonut silmät tuikkien.

Kristi, joka oli vähitellen alkanut tuntea vastarintaa Jonasta kohtaan useastakin syystä, ei tiennyt mitä olisi tehnyt. Pitäisikö hänen jutella Mathilden kanssa ja kertoa mieliteensä? Mitä Mathilde silloin tekisi?

Hän sanoi itselleen, että ehkä asiat järjestyisivät omalla painollaan, kun he menisivät naimisiin. Niinpä hän antoi vain pienen pieniä vihjeitä, sen verran että hänen omatuntonsa hieman keveni, mutta niin hienoisia, että ne saattoivat jäädä Mathildelta kuulematta.

Hän ei siis ottanut asiaa vakavasti puheeksi, osittain – se hänen täytyi tunnustaa – koska hän vältteli konflikteja, mutta myös koska asiat olivat usein hiukan epämääräisiä, sekavia ja hankalia selittää. Niin kaikki onnahteli eteenpäin, aina häitä edeltävään päivään asti. Silloin syntyi riita,

joka sai Mathilde & minän ikkunat helisemään, Ibenin piiloutumaan oven taakse ja Topsyyn sähisemään raivoisasti Mathildelle. Eikä Topsy ollut koskaan ennen ollut Mathildelle vihainen.

No, siitä oli nyt neljä viikkoa. He eivät olleet kuulleet Mathildesta sen koommin.

Mathilden parhaana ystävänä Kristin olisi pitänyt olla häissä kaasona, mutta hän oletti Mathilden löytäneen jonkun toisen. Hän oletti myös, että Mathilde oli häämatkalla Italiassa, mutta ei ollut varma. He eivät olleet enää yhteydessä sosiaalisessa mediassa. He eivät olleet ylipäänsä missään yhteydessä.

Pahinta, Kristi ajatteli, oli se, kun ei tiennyt mitään. Tulisi-ko Mathilde joskus takaisin, niin että he saisivat edes puhuttua asiat halki? Haluaisiko tämä myydä osuutensa Mathilde & minästä vai vain vetäytyä? Siinä tapauksessa Kristi menettäisi ehkä sekä kaupan että asunnon.

Nyt hän tukahdutti sadannen kerran Mathildeen liittyvät ajatukset. Hänellä oli Iben ja Tobias ja hyviä ystäviä, ja hän selviytyisi! Hän selviytyi aina!

Hän selviytyisi myös alveista ja muista veroista ja inventaariosta ja sen sellaisesta. Joskin pian olisi uusivuosi, ja uuden vuoden tienoilla lomakkeiden määrä lähinnä lisääntyi...

Kristin mieliala laski vielä himpun verran, kun hän ajatteli kaikkia lomakkeita.

”Miksei *kultasi* ole laittanut lämpöä päälle?” Iben kysyi. Hän oli vetänyt jalkaansa paksut villasukat, laittanut jalat likelle uunia ja oli valmiina haastamaan lisää riitaa. ”Hän ei asu kaukana. Onko se liikaa vaadittu? Että hän kantaisi kortensa kekoon?”

Olen tasapainossa, olen tasapainossa, Kristi ajatteli – se oli mantra, jonka hän oli oppinut eräältä ystävältä, joka oli lyhyen aikaa harjoittanut meditaatiota, joogaa ja muuta vastaavaa. Toisinaan siitä oli apua. Kristi hengitti syvään sisään ja ulos, alas vatsaan asti, nousi rauhallisesti seisomaan ja tarkisti leipälaatikon. Se oli tyhjä. Sen jälkeen hän kurkisti ruokakomeroon. Siellä lojui pussillinen kaurahiutaleita. Kuivina ja harmaina ne irvailivat sieltä hänelle.

”Voimme tehdä kaurapuuroa, se on superterveellistä”, hän sanoi. ”Tobias on matkoilla.”

Tobias oli aktiivinen ympäristön puolestapuhuja, ja kaksi päivää sitten hän oli pakannut reppunsa, ottanut mukaan teltan, retkikeittimen sekä kuivattua ja jauhettua luomuruokaa ja lähtenyt pohjoiseen. Hänen isänsä oli aikoinaan vastustanut Altan patoamista, eikä Tobias halunnut olla isäänsä pahempi. Vesistön puutteessa hän osoitti mieltään tuulimyllyjä vastaan. Todennäköisesti hän makasi teltassa jollain tasangolla.

Olen tasapainossa...

”Eikö meillä ole missään näkkileipää?” Kristi kysyi.

”Se on syöty.”

”No, kaurapuuro on tosiaankin superterveellistä”, Kristi toisti ja toivoi, että Iben pitäisi suunsa kiinni.

Mutta tyttärellä ei ollut sellaisia suunnitelmia. ”Tobiaksella oli ennen tapana tehdä asioita sinun puolestasi”, hän sanoi. ”Silloin hänestä oli edes jotain apua. Nyt hän on vain täysi tomppeli!” Hän pyöritteli sanaa suussaan yhä uudelleen ja toisti tyytyväisenä: ”To-to-to-tomppeli! Valitset aina sellaisia tomppeleita.”

Ja sen myötä, siitä huolimatta että *olen tasapainossa* kaikui yhä päässä, Kristin kärsivällisyys petti ja hän mylvi:

”HERRANJESTAS, IBEN, NYT LOPPUU SE HEMMETIN RUIKUTUS!!!”

Hän käännähti ympäri, levitti kätensä ja jysäytti toisen terävään kaapinkulmaan niin että veri tirsui sormesta, samalla kun avattu kaurahiutalepussi ryöpsähti hyllyltä alas. Hiutaleet päätyivät lattialle surulliseksi keoksi. He tuijottivat kumpikin alas, ja Kristi sanoi hengästyneenä, nolona ja hie-man helpottuneena: ”Tarkoitan, että lopeta!”

”Juu, tajusin kyllä, äiti.”

Iben katsahti äitiään anteeksipyytävästi ja ojensi hänelle palan talouspaperia. ”Pyyhi tällä, sinä vuodat verta. Jos lakaisemme ne lattialta, voimme tehdä sen puuron.”

Iben sujautti kätensä Kristin käteen, ja he katsoivat epäroiden kaurahiutaleiden, pölyn, veritippojen ja jonkin tunnistamattoman vihreän sekoitusta.

”Takeawayta”, Kristi sanoi, veri ratkaisi asian. ”Pizzaa vai sushia?”

”Pizzaa!” Iben riemuitsi. ”On liian kylmä sushille. Pizzaa Giannilta, hän antaa meille aina alennusta. Pepperonia lisä-chilillä. Lakaisetko sinä, niin minä käyn hakemassa?”

Päivällisen jälkeen Iben oli mennyt yökylään parhaan ystävänsä Josefinen luo. He eivät olleet nähneet kolmeen päivään, ja suurin piirtein jatkuvasta viestittelystä ja puhelimessa puhumisesta huolimatta ikävä oli ollut sietämätön.

”Soita minulle sitten hyvät yöt”, Kristi sanoi.

”Mm. Mutta tarkista että sinulla on akkua.”

”No voi hitsi, sen olen unohtanut. Taas!”

Kristi huokaisi. Puhelin oli ollut sammuneena koko junamatkan ja Ibenin kanssa syödyn päivällisen ajan, ja mahdollisesti akku oli ollut tyhjänä jo edellisestä päivästä. Kristi huiskutti Ibenille hyvästit, poimi puhelimen esiin ja laittoi kiinni laturiin.

Vastaamattomat puhelut olivat enimmäkseen niiltä joilta yleensäkin: ystäviltä, parilta asiakkaalta ja sen jälkeen Tobiakselta. Tobiakselta yhä uudelleen ja uudelleen, sitten neljä viestiä Tobiakselta. (*Olemme puhuneet tästä! Älä laita puhelinta äänettömälle!!!! Miten vaikeaa se voi olla????*)

”Varsin vaikeaa”, Kristi mutisi. Hän yritti soittaa Tobiakselle, mutta pääsi vain vastaajaan. Hän skrollasi eteenpäin. Sitten hän meni hiljaiseksi. Hän näki, että kännykkää pitelevä käsi vapisi. Hänen olisi kyllä pitänyt varautua tähän.

Mutta ei hän ollut, hän oli torjunut kaiken mielestään eikä ollut ajatellut asiaa. Kristi oli taitava olemaan ajattelematta asioita, hän oli harjoitellut sitä pitkään.

Silti hän oli joutunut ponnistelemaan ollakseen ajattelematta tätä.

”Luultavasti vain vaaraton kysta”, lääkäri oli sanonut, kun hän oli jokin aika sitten käynyt vastaanotolla. Hyvin pieni kyhmy, jonka Kristi oli huomannut jokunen viikko sitten. Mutta kaupassa oli ollut paljon tehtävää, hänellä ja Tobiaksella oli ollut meneillään haastava vaihe, Mathilden kanssa oli ollut kaikenlaista hämminkiä, ja Iben... no, Iben oli Iben. Joka tapauksessa ajatus pienestä patista oli pysynyt mielessä, ja lopulta Kristi oli ollut niin huolissaan, että hänen oli ollut pakko mennä lääkäriin.

Lääkäri oli rauhoitellut häntä.

”Voi, se on todennäköisesti vain kysta. Otamme pienen koepalan ja lähetämme sen tutkittavaksi, mutta ei sitä kannata turhaan murehtia.”

Ei hän ollut murehtinutkaan, ainakaan kovin paljon. Mutta sen verran kuitenkin, että oli googlannut ”kyhmy rinnassa”. Yhdeksän kymmenestä oli hyvänlaatuisia. Ja jos eivät olleet – mitä sitten? Patti rinnassa, pikkuinen patti, ei mitään syytä paniikkiin.

Kunnes siis lääkärin vastaanotolta oli soitettu. Lääkäristä oli tosiaan otettu yhteyttä! Sieltä oli soitettu kahdesti. He eivät olleet lähettäneet rauhoittelevaa sähköpostia, eivät kirjettä – he olivat soittaneet!

Kristi tuijotti kännykkää pitkään. Sitten hän laittoi näytön pois päältä, korjasi astiat huolellisesti pöydästä, kuurasi sen, pyyhki työtason. Sen jälkeen hän poisti kunnolla

meikin, puki ylleen lämpimän pyjaman, kuurasi vielä kerran työtason ja lattian, mutta lopulta ei ollut enää mitään tehtävää. Hän harkitsi soittavansa Tobiakselle uudelleen, mutta ajatteli että oli liian myöhä, Tobias varmasti nukkui tai hänellä ei ollut kenttää. Tärkein syy oli se, että hän ei tiennyt, mitä sanoisi, ja hän voisi sitä paitsi kertoa sen huomenna. Sitten hän lähetti Ibenille hyväyönlviestin, sai sellaisen takaisin, haki edelleen murjottavan Topsyyn komerosta ja kömpi lopulta sänkyyn. Kello oli jo puoli yksi, ja Kristi makasi siinä, sulki silmänsä, avasi ne, sulki ne tiukasti uudelleen ja mietti kaikkea, mitä hänen pitäisi seuraavana päivänä tehdä. Kaikkia tavallisia, turvallisia askareita. Syödä aamupalaa, avata Mathilde & minä, kaikkea tavallista... ja eikös hänellä ollut jossain unilääketabletti? Hän sytytti valot, penkoi yöpöydän laatikon läpikotaisin ja kävi pettyneenä jälleen makuulle.

Topsy tuntui ymmärtävän, että jotain oli pielessä, sillä se kehräsi hiljaa ja työnsi viileän kuononsa Kristin kaulaa vasten. Kristi tunsu kiitollisuuden puuskan tuota omituista, hankalaa ja toisinaan viisasta kissaa kohtaan. Lopulta hän torkahti, kello neljään asti. Silloin hän heräsi henkeään haukkoen, nousi sängyllä istumaan ja hieroi silmiään. Hän oli nähnyt unta, että joku hiippaili sisään lääkärintakkiin pukeutuneena ja viidakkoveitsellä sekä valtavalla, huipputerävällä hevosruiskulla aseistautuneena.

”Älä pelkää”, kasvoton lääkäri kähisi, ”älä pelkää...”

Mutta hän pelkäsi. Vaikka hän hereillä ollessaan tajusi, ettei kukaan hyökkäisi hänen kimppuunsa viidakkoveitsi kädessä, hän pelkäsi. Totta kai hän pelkäsi. Todennäköisyys sille, että lääkäri soittaa ja kertoo että kaikki on hyvin, on

pieni, sillä lääkäreillä on muutakin tekemistä. Ei, lääkäri oli päättänyt soittamaan pyytämättä, mitä lääkärit eivät siis koskaan tehneet, koska jokin oli vinossa. Piste. Patti ei ollut mikään pieni, vaaraton rasvapatti.

Kristin käsi etsiytyi rintaan ja hypisteli varovasti pientä pattia. Oliko se kasvanut? Sitä tuskin huomasi kainalon tuntumassa.

Hän oli googlaillut siinä määrin, että tiesi kainalon läheisyyden tarkoittavan imusolmukkeen läheisyyttä ja että imusolmukkeen yhteydessä olevat patit eivät tienneet hyvää. Kaikki imusolmukkeisiin liittyvä oli perseestä; ne olivat kuin juoruäämmiä, jotka levittivät ilkeyksiä joka suuntaan.

Huoneessa oli kylmä, ja Kristi kävi jälleen pitkäkseen. Hän koetti ajatella taas kaikkea muuta paitsi pientä pattia (*juoruäämmiä, eikö hänen olisi pitänyt ennemmin ajatella juorumiehiä tai juoruhenkilöitä, ja entä huominen aamupala, hänellä ei ollut leipää eikä kaurahiutaleita, luojan kiitos Iben oli Josefinen luona, oliko hänellä kissanruokaa?*), mutta se ei auttanut. Hän ei onnistunut makaamaan paikallaan. Hän nousi istumaan vain käydäkseen jälleen makuulle. Sen jälkeen hän käpertyi peiton alle ja sulki silmänsä. Mutta sormet sivelivät yhä uudelleen pientä pattia. Kristi nousi jälleen istumaan. Uni ei tullut, hän oli täysin hereillä ja niin jännittynyt, että hänen teki mieli heittää jotain kovaa seinään tehdäkseen jotain, mikä saisi tämän häipymään, tämän pelon, joka oli nyt asettunut vatsaan ja pakotti hänet pois sängystä. Hän ei jaksanut maata miettimässä eikä hän jaksanut istua pystyssä. Hän kaipasi, että joku olisi pidellyt hänestä kiinni ja sanonut, että kaikki järjestyisi – vaikka se olisi tietenkin valetta. Kukaan ei voinut sanoa niin, sillä se ei ollut totta. Tämä oli

jotain kamalaa, jotain minkä aina työnsi syrjään. Jotain mitä ei halunnut ajatella.

”Syöpä”, Kristi kuiskasi. ”Totuttaudu siihen – syöpä! Ehkä. Todennäköisesti.”

Hän kiskoi peiton ympärilleen nykivin liikkein. Tiukkaan kääriytyneenä hän hiipi makuuhuoneesta ulos, ja Topsy tassutteli kannoilla. Peitto laahuksenaan Kristi käveli takaportaita alas kauppaan ja veti sisäänsä tuttua, turvallista kuivatun laventelin, tuoksukynttilöiden, suitsukkeiden ja kahvin tuoksua sekä viero lampaanvillan hajua, joka tuli käsittelemättömästä langasta, jota he myivät ekologisesti valveutuneimmille asiakkaille. Haju sai hänet ajattelemaan Tobiasta. Kristi oli neulonut Tobiakselle reilunkokoisen villapuseron, joka yllään tämä aina mielellään kulki. Sitä ei voinut pestä tavalliseen tapaan, ja siinä oli selvä lampaan leimahdus.

Kristi mietti jälleen, että soittaisi Tobiakselle. Mutta asian jakaminen tämän kanssa – siltä hänestä tuntui – oli sietämätön ajatus. Tobias ei ymmärtäisi. Kun he olivat lyöttäytyneet yhteen reilu vuosi sitten, hän oli ihastunut Tobiaksen kykyyn hoitaa asioita, ottaa vastuu ja keksiä ratkaisuja. Tobias epäro harvoin: hän teki päätöksen, ja sitten hän toteutti sen. Hän oli toiminnan mies, ja se, Kristi oli ajatellut, oli todella seksikästä.

Mutta nyt juuri se vaivasi häntä. Ehkä Tobias ryntäisi paikalle, päättäisi, määräisi ja tekisi kaikenlaista mieletöntä ja ärsyttävää yrittäessään hoitaa asian? Hoitaa asian, jota Kristi ei pystynyt hoitamaan. Tobias kerjäisi huomiota.

Tobias kerjäsi aina huomiota, Kristi ajatteli, kähertyi yhdelle ikkunan luona olevista nojatuoleista ja otti Topsy tiukkaan halaukseen. Hänen pitäisi jutella Tobiaksen kanssa, mutta ei vielä.

Pimeimmässäkin hetkessä on toivon pilkahdus

#hyvänmielenkirjat

JOULU ON TULOSSA, mutta yksinhuoltajaäiti Kristissä se ei herätä lämpöisiä tunteita. Teinitytär Iben murjottaa, äiti ja sisar ovat lähdössä pyhiksi Kanarialle eikä ympäristöaktiivina kunnostautunut poika-ystävä Tobias juuri joulusta piittaa. Lisäksi Kristin paras ystävä ja yhtiökumppani on ilmeisesti päättänyt kadota kuin tuhka tuuleen.

Sitten Kristi saa puhelun lääkäriltään, ja elämän tärkeysjärjestys menee kertaheitolla uusiksi. Jos pahin tapahtuu, kuka huolehtii Ibenistä? Täytyykö tyttären isään – joka ei edes tiedä olevansa isä – ottaa yhteyttä? Ja ennen kaikkea: kuka hoitaa kaikille täydellisen joulun?

Uusien alkujen joulukalenteri -romaanillaan suomalaiset hurmanneen Siri Østlin sydämellinen joulukertomus *Valoa joulukuussa* viehättää lempeän riehakkaalla huumorillaan ja ystävyys ilosanomalla.

